

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Identitatea etnică și elaborarea politicilor publice: cazul romilor în Europa Centrală și de Est

Rezumatul Tezei de Doctorat

Conducător ȘTIINȚIFIC:
Prof. Univ. Dr. Traian Rotariu

Doctorand:
Albert Iulius Rostas

Cluj Napoca
Septembrie 2014

Cuprins

Introducere	4
Capitolul I - Identitatea etnică	12
I.1 Cadrul conceptual	12
I.2 Construcție identitară și tipuri de identități	18
I.3 Identitatea etnică și acțiunea colectivă	21
I.4 Măsurarea identității	22
I.5 Identitatea etnică a romilor- definire, discurs și politici publice	25
I.6 Identitatea romani și politicile publice	33
I.7 Identitatea etnică și politicile publice	37
I.7.1 Participarea	37
I.7.2 Cerintele etnice	39
I.7.3 Reprezentarea grupului.....	40
I.7.4 Lanțul causal.....	41
I.8 În loc de concluzie.....	42
Capitolul II - Elaborarea politicilor publice și problematica romilor	45
II.1 Problematika romilor și politicile față de romi.....	45
II.2 Critica multiculturalismului	49
II.3 Studiu politicilor publice: Modelul ciclic al politicilor publice	50
II.4 Modele de politici publice față de romi	56
II.5 Concepte de politici publice	62
II.5.1 Integrare socială și marginalitate.....	63
II.5.2 Combaterea sărăciei și excluziunii sociale.....	66
II.5.3 Multiculturalism și drepturi.....	69
II.5.4 Incluziune socială și vulnerabilitate	73
II.6 Provocări	77
Capitolul III - Politicile față de romi în Cehia, Ungaria și România	80
III.1 Cehia	80
III.2 Ungaria.....	90
III.3 România	98
III.4 Deceniul de Incluziune a romilor 2005-2015	106
III.5 Factori care au influențat dezvoltarea politicilor față de romi	111

Capitolul IV - Cadrul UE pentru romi și identitatea etnică a romilor	115
IV.1 Cadrul UE pentru romi	116
IV.2 Cadrul UE la nivel național	126
IV.2.1 Participarea romilor	129
IV.2.2 Nemulțumiri și cerințele etnice.....	136
IV.2.3 Reprezentarea grupului și a problemelor cu care se confruntă.....	142
IV.2.4 Lanțul causal.....	146
IV.3 Colectarea datelor și politicile față de romi	159
Capitolul V - Definire, categorizare și clasificare: romii și politicile publice.....	165
V.1 Câteva concluzii.....	172
V.2 Aspecte inovative.....	177
BIBLIOGRAFIE.....	181

Rezumatul Tezei de Doctorat

În ultimele două decenii, datorită unor factori interni și externi, guvernele statelor cu o populație semnificativă de romi, în special a țărilor din Europa Centrală și de Est, au început să adopte măsuri și politici adresate romilor. Deși au fost implementate numeroase proiecte, programe și politici publice, situația romilor a continuat să se înrăutățească. Această situație paradoxală constituie o invitație la a cauta explicații și soluții. Lucrarea de față explorează cauzele multiple ale acestei situații.

Scopul cercetării este analiza procesului și conținutului politicilor publice față de romi ale guvernelor din Europa Centrală și de Est, prin conectarea conceptului de identitate etnică cu procesul de elaborare a politicilor publice în ceea ce privește problematica romilor. Cercetarea analizează modul în care romii, ca și grup țintă al politicilor publice, au fost categorizați de către cei care elaborează politicile publice și de către activiștii romi în procesul de elaborare a acestor politici. Cu alte cuvinte, se va analiza modul în care experții definesc și clasifică romii în contrast cu autodefinirea romilor și se va investiga consecințele acestor clasificări diferite asupra politicilor publice.

Ipoteza de cercetare este că una din cauzele importante ale impactului limitat a politicilor față de romi este modalitatea în care identitatea etnică a romilor este considerată în cadrul procesului de elaborare a politicilor publice adresate acestora. Cum sunt definiți romii de către cei care elaborează politicile publice? Cum sunt problematizați romii? Cine exact fac parte din grupul țintă al politicilor publice? Unde sunt limitele grupului etnic fixate de către cei care elaborează politici publice? Cine sunt actorii sociali romi care autodefinesc romii? Cum definesc ei cine sunt romii? Cum comunică ei identitatea lor etnică în spațiul public? Care este valoarea acestor definiții pentru cei care elaborează politici publice pentru romi? Cum are loc procesul de construcție socială a identității romilor? Este definiția dată identității romilor propusă de diferiți actori o definiție legitimă la nivelul cel mai de jos, al comunității? Cine face parte și cine este lăsat pe dinafară de aceste definiții? Acestea sunt întrebări la care cercetarea de față încearcă să ofere răspunsuri.

Cercetarea este o analiză comparativă de tip calitativ asupra politicilor față de romi din trei țări. Țările selectate pentru această cercetare sunt Cehia, Ungaria și România. Toate aceste țări sunt membre ale Uniunii Europene (UE) și au o populație de romi semnificativă sau care reprezintă o provocare majoră pentru coeziunea socială. Politicile guvernamentale ale acestor țări față de romi au fost scrutinizate și sprijinite de către UE în perioada negocierilor pentru aderare. În perioada de preaderare aceste guverne au elaborat primele strategii sau programe naționale pentru romi. Sprijinul financiar din partea UE pentru politicile publice care țințesc romii a crescut considerabil odată cu aderarea acestor țări. Mai mult, ca țări participante în cadrul Deceniului de Incluziune a Romilor 2005-2015, cele trei guverne au elaborat planuri de acțiune sectoriale în patru domenii – educație, angajare, sănătate și locuire. Deceniul a necesitat o coordonare mai strânsă între țările participante, Metoda Deschisă de Coordonare fiind aleasă ca modalitate de management al întregului proces. La presiunea crescândă a diverselor guverne, presiune determinată de migrația romilor din Centrul și Estul Europei către țările din Vest, Comisia Europeană a adoptat în 2011 un document cadru privind elaborarea politicilor pentru romi de către statele membre. Cercetarea studiază toate aceste trei procese de elaborare a politicilor publice, focusul fiind însă pe Cadrul UE pentru romi. Se încearcă identificarea unor tendințe în modul în care statele și guvernele au răspuns la anumite cerințe, în cazul de față problematica romilor. Din punct de vedere metodologic, studiind trei valuri de procese se pot identifica tendințe și stabili legături cauzale cu o precizie mai mare decât studierea unui eveniment izolat.

Cercetarea nu analizează și nu compară situația romilor în cele trei țări. Încercări de analiză și comparație a situației romilor în diverse țări în Europa Centrală și de Est au fost întreprinse de organizații internaționale sau donori. Aceste analize subliniază mai degrabă similaritățile în privința situației dificile a romilor în toate aceste țări și diferențele existente între ele. Chiar dacă aceste date au o anumită relevanță pentru tema de cercetare, scopul aceste cercetări este analiza politicilor publice față de romi. Cercetarea va analiza reacția guvernelor la anumite probleme și cerințe ale unui grup.

Lucrarea nu analizează impactul politicilor publice față de romi. Cercetările din teren indică diferențe semnificative în privința impactului politicilor față de romi în aceste țări, deși problemele cu care se confruntă romii sunt foarte similare, ca de exemplu educația, locuirea,

sănătatea etc. Mai mult, în toate aceste țări romii se află pe treapta cea mai de jos a sărăciei și excluziunii sociale. Aceste discrepanțe ar putea fi explicate în bună parte ca fiind un rezultat al modului cum identitatea etnică este inclusă în procesul de elaborare a politicilor publice față de romi. Analiza impactului este însă un obiectiv care depășește cadrul cercetării de față. Lipsa datelor credibile privitoare la situația romilor, lipsa unor studii care să permită măsurarea precisă a impactului unor măsuri fac imposibilă o asemenea întreprindere. Puținele date disponibile arată că, de fapt impactul anumitor măsuri guvernamentale având ca și grup țintă romii este foarte limitat. Pe deasupra, multe din măsurile luate de guverne ar fi greu de incluz în sfera politicilor publice coerente adresate romilor, ca abordări comprehensive ale unor probleme sociale (Tashev și alții, 2007).

Având în vedere posibilitatea abordării procesului de elaborare a politicilor publice în mod ciclic, cu scopul de a studia acest proces complex, lucrarea își propune să analizeze doar primele etape ale procesului de elaborare a politicilor publice față de romi. Astfel, au fost comparate ideile de politici, modul cum au fost problematizați romii, perspectivele în abordarea problematicii, identificarea actorilor care lansează aceste definiții și paradigme, conceptele care stau la baza lor, și contextul în care apar.

Cercetarea de față ține în mod primar de domeniul politicilor publice comparate având un caracter interdisciplinar. Analiza identității etnice presupune trecerea în revista a literaturii de specialitate relevantă și reliefarea diverselor abordări ale problematicii identității și a identității etnice în cadrul diverselor discipline: antropologie, psihologie socială, sociologie sau științe juridice. Acest demers va permite scoaterea în evidență a noutății abordării problematicii identității etnice în cadrul studierii politicilor publice. Spre exemplu, dacă în alte discipline definirea identității etnice presupune utilizarea unor concepte și teorii abstracte, în cadrul studiului politicilor publice identitatea etnică devine un element concret, a cărui prezență poate fi determinată și intensitatea lui măsurată.

Una din sursele majore care au influențat perspectiva acestei cercetări a constituit-o proiectul coordonat de profesorul Rawi Abdelal asupra identității. Colectivul coordonat de Abdelal a încercat să elaboreze o teorie unificatoare a identității, fie ea etnică, religioasă, socială etc, considerând că lipsa unei asemenea teorii conduce la o dezordine conceptuală și metodologică în studierea problemelor identitare (Abdelal și alții, 2001, 2006, 2009). Cercetarea de față preia

teoria dezvoltată de Abdelal și colegii săi referitoare la identitate și o aplică situației romilor în Europa. Metodologic, se urmărește validitatea acestei teorii prin aplicarea ei unui grup etnic neomogen, puternic stratificat de-a lungul mai multor clivaje, răspândit pe cuprinsul întregului continent european, fără un stat mama, fiind declarat cel mai vulnerabil grup al Uniunii Europene (Toritsyn: 2009: 10).

Pentru atingerea scopului acestei cercetări au fost folosite următoarele metode de cercetare: trecerea în revista a literaturii de specialitate privind elaborarea politicilor publice și rolul identității etnice, cea privind romii și identitatea lor etnică, analiza documentelor de politici publice relevante pentru cazurile în studiu, realizarea unor interviuri semistructurate cu membrii ai comunității de politici publice și activiști romi, analiza secundară de date și utilizarea informațiilor culese prin metoda observației participative. Caracterul interdisciplinar este oferit și de utilizarea unor metode și tehnici folosite în diverse discipline: analiza de conținut, analiza legală, analiza politicilor publice.

Lucrarea este împărțită în cinci capitole. Primul capitol explorează definiția conceptului de identitate etnică oferită de diverși autori în diverse discipline, analizează complexitatea identității romani și propune o definiție a conceptului de identitate etnică, care poate fi operaționalizat în studiul politicilor publice. Bazându-se pe încercarea lui Abdelal și colegii de a elabora o teorie unificată a identității, lucrarea de față duce acest demers mai departe, preluând acesta teorie și aplicând-o unui singur grup etnic transnațional, cu o largă diversitate internă. Astfel, conceptul de identitate a suferit alterări față de definiția propusă de Abdelal și colegii, aducând la lumina aspecte ignorate sau insuficient elaborate în lucrările colectivului condus de Abdelal, cum ar fi rolul outgrupului în definirea identității, distincția dintre reprezentarea grupului și a problemelor cu care acesta se confruntă în spațiul public și lanțul causal în cadrul politicilor publice. În mod practic, definiția utilizată în această lucrare este bazată pe patru dimensiuni: (1) participarea grupului etnic în cadrul procesului, (2) nemulțumirile și cerințele etnice ale grupului exprimate în mod formal de către actori sociali care vorbesc în numele grupului, (3) reprezentarea publică a grupului sau a problemelor cu care se confruntă acel grup de către diverși actori sociali implicați în procesul de elaborare a politicilor publice: decidenți politici, cercetători, reprezentanți ai grupului, etc și (4) relațiile cauzale, care determină starea actuală a problemei identificate prin analiza documentelor de politici publice.

În cadrul acestui capitol analiza identității romani a fost făcută din diverse perspective pentru a arăta noutatea demersului prezentei teze. Astfel, identitatea romani a fost analizată atât din perspectiva antropologică, sociologică și psihologică, cât și din perspectiva studiului politicilor publice, o perspectiva interdisciplinară, care include conceptul de reprezentare și cel de putere. În acest mod, identitatea romani nu este doar o identitate socială sau culturală, ci și una politică, rolul statului prin politicile publice și alte procese, precum și cel al altor grupuri în societate, în definirea romilor neputând fi ignorat. În cadrul analizei identității romani prin prisma discursului despre romi au fost definite șase componente ale acestei identități, combinând astfel cele două mari perspective asupra identității: cea primordialista și cea constructivistă.

Al doilea capitol analizează diverse modalități de încadrare a problematicii romilor, prezintă complexitatea analizei procesului de elaborare a politicilor publice, analizează modelele de politici față de romi, identifică conceptele care au stat la baza politicilor față de romi și discută provocările în elaborarea unor politici având ca țintă un grup etnic. În cuprinsul capitolului a fost analizată evoluția viziunii privind procesul de elaborare a politicilor publice față de romi din perspectiva conceptelor utilizate de autorități, ca fundament al acestor politici - integrare socială, multiculturalism, incluziune socială și combaterea sărăciei – și din perspectiva modelelor de politici față de romi, așa cum au fost articulate de diverși specialiști. În privința modelelor de politici, acestea au fost raportate la un model standard al politicilor sociale inclusive (Dani și Haan, 2008) și s-a constatat ignorarea inegalităților structurale în elaborarea politicilor față de romi. Analiza conceptelor care au stat la baza politicilor față de romi a dus la o mai bună înțelegere a opțiunilor de politici publice aflate în fața factorilor de decizie, a mutațiilor diverselor concepte în timp și a influențelor transnaționale. Analiza acestor concepte a indicat inadecvarea lor și nevoia de a propune concepte alternative, care să cuprindă mai bine complexitățile problematicii romilor. Pentru a trece peste această inadecvare se propune un nou concept, care să țină cont și de relațiile de putere între romi și alte grupuri în societate, și care să exprime un posibil echilibru în privința accesului la putere și resurse, acela de acomodare. Conceptul de acomodare are capacitatea să exprime o nouă paradigmă în privința relațiilor de putere în societate. Astfel, el subliniază negocierea și nu impunerea și poate include chiar dreptul de veto al minorității în unele probleme importante pentru minoritate, dar care nu necesită eforturi majore din partea societății, cum ar fi, spre exemplu, denominarea grupului etnic în sfera publică. Mai mult, conceptul de acomodare subsumează necesitatea de aranjamente instituționale

care să regleze raporturile de putere între grupuri. Aceste aranjamente trebuie să asigure participarea romilor în formularea unui interes general al grupului, dar și la exercitarea puterii la diverse nivele, astfel încât procesul de elaborare a politicilor publice să fie unul deliberativ asupra scopurilor și mijloacelor de a atinge acele scopuri. Însă pentru ca noile concepte de politici pentru romi să poată însuma complexitatea problematicii romilor este nevoie de o schimbare de paradigmă în privința problematicii romilor. O altă problema controversată analizată în acest capitol a fost necesitatea existenței unor politici adresate specific romilor. În cadrul discuției au fost prezentate argumente diverse care susțin nevoia de a avea politici pentru romi ca politici speciale și nu ca politici generale, prin prisma analizei factorilor care determina vulnerabilitatea romilor.

Capitolul al treilea analizează politicile față de romi din Cehia, Ungaria și România din perioada de preaderare și Deceniul de Incluziune a Romilor 2005-2015, ca procese precursorale ale Cadrului UE pentru romi. Acest demers are rolul de a oferi o înțelegere deplină a stadiului actual în elaborarea politicilor față de romi, prin analiza contextului în care aceste politici au apărut, experiența trecută în privința elaborării politicilor față de romi a celor trei țări și a factorilor externi și interni care au influențat politicile față de romi sau au determinat anumite abordări specifice. Dezvoltarea instituțională a sistemului de protecție a minorităților și răspunsurile date de guverne unor probleme acute ale societății au ajutat la înțelegerea nemulțumirilor și cerințelor etnice ale romilor în cele trei țări. Evaluările realizate în cadrul Deceniului de Incluziune a Romilor au oferit o imagine mai clară asupra dezvoltării continue a procesului de elaborare a politicilor față de romi. Capitolul cuprinde o analiză a factorilor care au influențat dezvoltarea politicilor față de romi: factori interni specifici fiecărei țări, procesul de integrare euro-atlantică, migrația internațională a romilor sau dezvoltarea activismului transnațional.

Capitolul patru analizează cauzele și elaborarea Cadrului UE pentru romi și a strategiilor naționale din cele trei țări integrate în acest proces, precum și conținutul și procesul de adoptare a acestor politici din perspectiva identitară. Cadrul UE pentru romi a fost fundamentat pe un studiu coordonat de un colectiv de cercetători de la London School of Economics and Political Science, care a analizat politicile și inițiativele față de romi în 12 state membre UE. Conținutul raportului indică inconsistente majore, lipsa unor date coerente care să susțină argumentele prezentate și o abordare eclectică a problematicii romilor. Adoptarea cadrului UE pentru romi a fost precedată și

de elaborarea unui set de principii care să ghideze elaborarea politicilor publice față de romi. Critica adusă Cadrului UE pentru romi vizează următoarele aspecte: nu a condus la crearea de noi mecanisme de participare a romilor cu excepția mecanismelor deja existente, atât la nivel european cât și național; are un conținut limitat la doar cele patru domenii cheie; obiectivele incluse sunt foarte limitate în scop și necorelate între ele; nu solicită statelor să adopte îndatoriri pozitive în privința promovării egalității; nu abordează problematica migrației internaționale a romilor; nu definește cine exact este grupul țintă a acestei politici; nu ia în considerare relațiile problematice și adesea tensionate dintre romi și ne-romi; ignoră problema antițigănistului și lipsa de încredere a romilor în instituții și neromi; abordarea relațiilor de gen și a discriminării femeilor în comunitățile de romi este superficială și stereotipă; și are un mecanism de management inefficient. Aceste elemente au influențat substanțial transpunerea Cadrului UE pentru romi la nivel național în cele trei țări.

Sistemul de reprezentare a romilor în Cehia, Ungaria și România nu asigură participarea efectivă a romilor la elaborarea politicilor publice față de ei. Practic, sistemul de reprezentare a romilor este cel specific reprezentării minorităților naționale, însă problemele cu care se confruntă romii depășesc cu mult cadru problematicii minorităților naționale. Mai mult, în comparație cu alte inițiative de politici publice analizate anterior – elaborarea strategiilor guvernamentale în perioada de preaderare și Deceniul de Incluziune a Romilor 2005-2015 – participarea romilor a fost la un nivel mai scăzut. În privința nemulțumirilor și cerințelor etnice, romii și le-au exprimat într-un mod diferit de a altor grupuri. Mai mult, romii nu dispun de un mecanism de definire și agregare a intereselor lor colective ceea ce reprezintă un impediment major în funcționarea sistemului democratic. Instituțiile de reprezentare identitară a romilor în spațiul public sunt puține și slab dezvoltate. Atitudinile față de romi sunt îngrijorătoare, atât în privința distanței sociale, cât și a influenței crescânde a organizațiilor de extrema dreapta. Strategiile naționale acordă o atenție scăzută reprezentării identitare în spațiul public a romilor, iar dezvoltarea unor instituții în acest sens este pură retorică. Analiza relațiilor de cauzalitate care să fundamenteze intervenția statului relevă inconsistente majore între obiectivele declarate, modul cum unele probleme sunt definite și măsurile propuse.

Acest capitol abordează, deasemenea, tema colectării datelor și recensământul, ca practici administrative prin care cetățenii statelor sunt clasificați și categorizați, pe lângă politici publice

prin care statul sau structurile suprastatale categorizeaza romii. Aceste practici, unele strâns legate de procesul de elaborare a politicilor publice, au capacitatea să influențeze identitatea etnică sau clasificarea unor grupuri. În baza unor argumente diverse, inclusiv standarde juridice internaționale, au fost sugerate unele soluții bazate pe experiențe practice din diverse țări.

Ultimul capitol analizează definirea, clasificarea și categorizarea romilor făcută de actorii internaționali care au avut un cuvânt de spus în elaborarea politicilor față de romi, prezintă concluziile și inovațiile cercetării, propune o reconceptualizare a romilor ca o minoritate insulară din punct de vedere politic și identifică câteva direcții de cercetare ulterioară.

Așadar, teza analizează comparativ politicile față de romi în Cehia, Ungaria și România într-un cadru teoretic original: identitatea etnică definită de-a lungul a patru dimensiuni, conceptele care au stat la baza politicilor față de romi și evoluția acestora, analiza sistemului de reprezentare a romilor, analiza instituțiilor de reprezentare identitară a romilor, instituțiile dezvoltate de romi în postcomunism, cerințele etnice ale acestor instituții, reprezentarea problematicii romilor în spațiul public, analiza relațiilor cauzale prin analiza documentelor de politici publice.

Lucrarea de față demonstrează că identitatea romani nu este considerată un factor determinant în elaborarea politicilor publice față de romi. Consecințele acestei constatări sunt dintre cele mai nefaste, întrucât impactul acestor politici asupra grupului țintă este unul neorientat spre rezolvarea problemei ci unul care conduce mai degrabă la blamarea grupului țintă.

Teza de față arată dificultățile teoretice și practice în elaborarea politicilor publice față de romi, un grup divers, multistratificat, cu identități multiple și cu opțiuni și preferințe uneori contradictorii. Insuficiența cunoaștere a grupului țintă și a dinamicii proceselor identitare fluide este una din cauzele impactului limitat a politicilor publice specifice asupra romilor. Prin urmare, o investigație a câtă cunoaștere depre romi există și care este sursa acestei cunoașteri va arăta că procesul de elaborare a politicilor față de romi este unul mai degrabă ad-hoc decât un proces planificat, existând nevoia de a aprofunda cunoașterea despre romi pentru a putea construi instituții și a ajusta instrumentele de politici publice cu scopul creșterii impactului acestor politici. Considerând politicile publice ca un rezultat instituțional, înțelegerea limitată a identității romani și a proceselor identitare conexe, așa cum a fost arătată în capitolele acestei lucrări, explică în bună măsură lipsa impactului politicilor față de romi.

Din acest punct de vedere, ideea sugerată în cadrul lucrării pentru un nou concept care să descrie relațiile dintre romi și majoritari, capătă mai multă forță. Acest nou concept ar trebui să țină cont și de relațiile de putere între romi și alte grupuri în societate și să exprime un posibil echilibru în privința accesului la putere și resurse. Acomodarea pare a fi un asemenea concept. Însă acest concept nu are sens fără o regândire a poziției romilor. Reconceptualizarea romilor este necesară și pentru a ieși din tiparul de gândire actual, pentru a provoca un alt tip de gândire despre problematica romilor și a permite apariția unor soluții inovative. Această reconceptualizare ar trebui să exprime nevoia de o nouă paradigmă despre definirea romilor ca cetățeni egali, transpusă în politici care să sprijine egalitatea substanțială, norme, proceduri și mecanisme de combatere a antițigănistului, și sprijin pentru exprimarea identității în spațiul public, ca parte a managementului diversității sociale, etnice și culturale. În același timp, reconceptualizarea trebuie cuplată cu necesitatea ca romii să-și asume la rândul lor schimbarea socială, iar ca o parte majoră a acesteia, dezvoltarea unui mecanism de agregare a intereselor și definirea interesului general în cadrul unui sistem democratic.

Reconceptualizarea presupune și o problematizare și categorizare diferită a romilor. Problematizarea romilor în termeni de acces la resurse și putere prin categorizarea lor ca minoritate insulară politic, transformă romii și identitatea romani într-o problema politică, despre modul în care statul asigură oportunități egale, redistribuie resursele în societate și protejează drepturile minorităților. Conceptul de minoritate insulară politic (politically insular minority) a fost dezvoltat de către Curtea Supremă de Justiție a Statelor Unite ale Americii în anii '30. Ackerman definește minoritățile insulare politic ca acele grupuri care sunt "dezavantajate în mod sistematic în procesul politic în curs de desfășurare", și, ca o consecință, "ei au o putere de negociere redusă, care face deosebit de dificil pentru ei să cadă la o înțelegere cu potențialii parteneri de coaliție" (Ackerman, 1985).

Romii în Europa prezintă toate caracteristicile unei minorități insulare din punct de vedere politic care are nevoie de protecție specială. O analiză a situației lor actuale, a cauzelor care au condus la reproducerea unor fenomene, a modului în care aceștia sunt implicați în politică națională, a modalității în care interesele lor sunt agregate la nivel local, regional și național, lipsa unui stat de origine și puternicele atitudini negative față de ei, limitează puterea de negociere a romilor în

relație cu alte grupuri din societate. Aceste argumente susțin o dată în plus necesitatea dezvoltării unor mecanisme instituționale la nivel național și european pentru protejarea acestei minorități.

Cuvinte cheie: romi, politici publice, elaborare politici publice, identitate etnica, identitatea romani, Cadru UE pentru romi, Europa Centrala si de Est